

קהילות תאפילאלת/סג'למאסא. כרך ראשון: מעגל האדם. מאיר נזרי. רמת

גן, הוצאת אוניברסיטת בר אילן, תשע"ג. ג. 14+726 עמ'. (03-5318575)

מדובר על תיעוד מקיף של אורחות החיים היהודיים בקהילות ישראל שבמחוז תאפילאלת שבדרום מרוקו, מהלידה ועד הפטירה. החוקר והמחנך מאיר נזרי אסף במסירות עדויות בכתב ועדויות בעל פה על חיי הקהילות העתיקות באזור תאפילאלת ובעיר העתיקה סג'למאסא, שנודעה כבר בקהילתה המפוארת בתקופת הגאונים, ושמרה על רצף התיישבותי עד לחורבנה באמצע תקופת הראשונים (המאה ה"ד). שלוש מאות שנה אח"כ החלו הקהילות באיזור להתפתח מחדש, כאשר במאה השנים האחרונות היו הקהילות תחת השפעה מכרעת של רבני משפחת אבו חצירה. חמש עשרה שנה חקר המחבר את תולדותיהם ומעשיהם של יהודי המחוז, והחומר שאסף מפרנס מאות עמודים, כשחלק ממנו מקורו בעדויות בעל פה שהצליח המחבר להציל מזקני האיזור שעלו לארץ עם רוב יהודי מרוקו בשנות החמישים, לפני שהלך דור זה לעולמו. הספר הוא מצבה חיה לקהילות קודש בפריפריה של גלות מרוקו ששמרו על מסורותיהם בימים קשים ובימים שמחים, והוא מחולק לעשרה פרקים - נישואים, כתובות, ייבום, הריון ולידה, 'חופת הנעורים' - שהוא טקס כניסת הבנים הצעירים ללימודים סדירים ב'כותאב', הנחת הציצית והתפילין, הכנסת ספר תורה, תעניות, 'הדרת הזקנים' והפטירה. כל פרק בנוי ממאות קטעים של עדויות ומסמכים ומחקרים ודיוקים ופיוטים והלכות ומנהגים, אוסף מדהים בכמותו ואיכותו. אין ספק שהספר הזה וסידרת הספרים שתשלים את המחקר הזה יהיו לעולם מקור בלתי נדלה למחקר יהודי איזור.